

Vaihtoehtohoitojen turvallisuuskysymykset otettava vakavasti

24.3.2021 | [Korona](#) | [Sosiaali- ja terveystalvet](#)

<kuva>

Kuluttajille myydään erilaisia vaihtoehtohoitoja, joita markkinoidaan harhaanjohtavilla väitteillä. Pahimmassa tapauksessa kyseessä on puhdas huijaus. Monet vaihtoehtoista hoidoista ovatkin eräiltä osin lainsäädännöllisesti harmaata aluetta. Myös valvontaviranomaiset saavat näistä usein ilmoituksia.

Koronapandemia on entisestään nostanut esiin erilaisten vaihtoehtohoitojen tarjontaa. [Ylen selvityksen](#) mukaan rokotekriittiset toimijat varoittavat ottamasta koronarokotteita ja tarjoavat niiden tilalle erilaisia vaihtoehtoisia hoitoja, joiden tehoa ei ole tieteellisesti todistettu.

”Ongelmallisiksi vaihtoehtohoidot muuttuvat siinä vaiheessa, kun niistä annetaan valheellisia väitteitä ja ne haittaavat lääketieteellistä hoitoa.”

Kaikki vaihtoehto-, täydentävät tai ei-lääketieteelliset hoidot eivät lähtökohtaisesti ole huijausta tai muuten kuluttajan kannalta haitallisia. Ongelmallisiksi ja pahimmillaan vaarallisiksi ne muuttuvat siinä vaiheessa, kun niistä annetaan valheellisia väitteitä ja ne haittaavat lääketieteellistä hoitoa. Harhaanjohtavaa on muun muassa väittää, että hoito parantaa jostain sairaudesta. Tällaista väitettä ei pystytä tieteellisesti todistamaan. Toisaalta väitteisiin ei myöskään pystytä helposti puuttumaan, elleivät ne ole vaaraksi terveydelle. Pahimmillaan hoidot voivat olla hengenvaarallisia, jos henkilö esimerkiksi lopettaa lääkkeiden syömisen vakavaan sairauteen tai altistaa itsensä aineelle, jolle hän on pahasti allerginen.

Jokainen saa tietenkin osallistua haluamiinsa hoitoihin. Jotkut voivat kokea saavansa vaihtoehtohoidosta hyötyä ja joillekin se voi esimerkiksi antaa lisää toivoa oman sairautensa hoidossa. Esimerkiksi akupunktion tehoa ei ole tieteellisesti pystytty täysin todistamaan, mutta nykyään sitä voi saada jopa lääkärikeskuksista lääkärin toteuttamana. Kuitenkin heikommassa asemassa olevat ryhmät, kuten lapset, vanhukset ja vakavasti sairast, tarvitsevat erityistä suojaa. He

saattavat helpommin uskoa harhaanjohtaviin väitteisiin, eivätkä välttämättä kykene kyseenalaistamaan hoitoa tai sen mahdollisia vaikutuksia. Lapsi ei välttämättä pysty millään tavalla vaikuttamaan siihen, minkälaista hoitoa hänen huoltajansa hänelle hankkii.

”Kuka tahansa voi esiintyä esimerkiksi hyvinvointivalmentajana.”

Suomessa ei ole voimassa lakia, joka erikseen sääntelisi lääketieteen ulkopuolisia hoitoja. Tämä mahdollistaa muun muassa sen, että kuka tahansa voi esiintyä esimerkiksi hyvinvointivalmentajana ja tarjota ei-lääketieteellistä hoitoa kuluttajille. Kuluttajalla ei kuitenkaan ole samanlaista suojaa kuin terveydenhuollon asiakkaana. Ja jos hoito ei toimikaan luvutulla tavalla tai on kokonaan tehoton, ovat kuluttajan mahdollisuudet toimia lähes olemattomat. Vaihtoehtohoitojen valvontaan liittyy myös haasteita, koska valvontavastuu on usealla eri viranomaisella.

Nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu, että vaihtoehtohoitojen eri sääntelymahdollisuuksia aiotaan selvittää. Lainsäädäntö on ollut suunnitteilla jo yli kymmenen vuotta. Toivottavasti se ei tällä kertaa jäisi pöytälaatikkoon. Vaihtoehtohoitoihin liittyy kuluttajan terveyden ja turvallisuuden kannalta suuria epäkohtia. Nykyinen tilanne on huolestuttava. Kuluttajien asema vaihtoehtohoitojen asiakkaana vaatii parannusta.

Päivitetty 29.3.2021. Sana uskomushoito on poistettu tai korvattu sanalla vaihtoehtohoito.

<kuva> Anni Saari
avustava lakimies